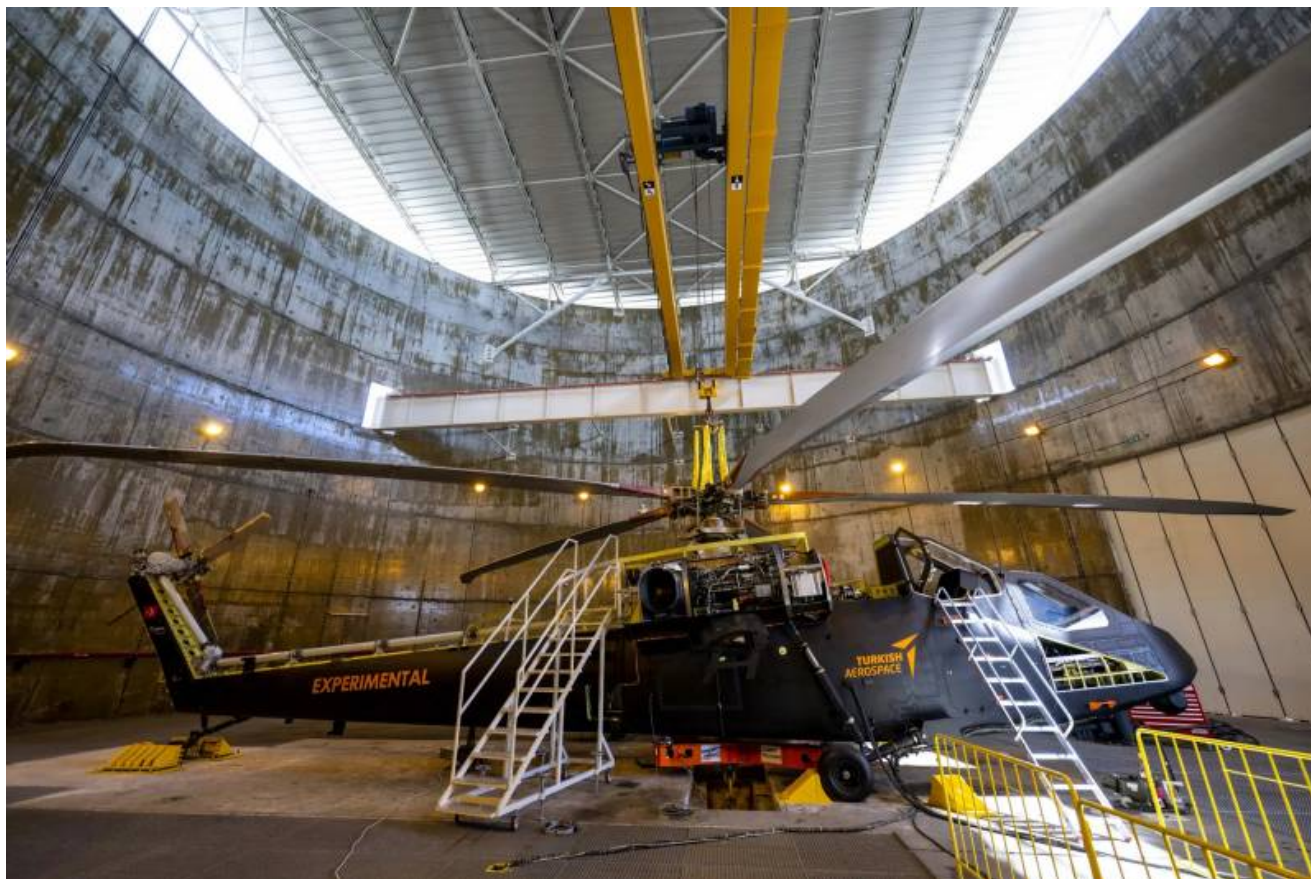

Türkiye zahajuje pozemní testování vrtulníku T929 ATAK-2

☆ cs.topwar.ru/215825-turcija-nachala-nazemnye-ispytaniya-vertoleta-t929-atak-2.html

Ryabov Kirill

28. dubna 2023

Zkušební T929 před nastartováním motoru

V posledních dnech přicházely z Turecka pravidelné zprávy o nových úspěších lokálního letectví průmyslu. Zejména se vešlo ve známost o zahájení pozemních zkoušek slibného útočného vrtulníku T929 ATAK-2 vyvinutého TAI. V nejbližší době budou tyto činnosti ukončeny a vrtulník bude zvednut do vzduchu. Testování plánují strávit zhruba dva roky a sériová výroba může začít již v roce 2025.

v těžké třídě

V současné době je turecké armádní letectvo vyzbrojeno dvěma bitevními vrtulníky – americkým AH-1 Cobra a T129 ATAK společného turecko-italského vývoje. Obě vozidla patří do lehké třídy, což omezuje jejich bojový výkon. V polovině minulého desetiletí turecké velení dospělo k závěru, že je nutné vytvořit těžší útočný vrtulník s odpovídajícími parametry a schopnostmi.

V listopadu 2018 zahájilo turecké ministerstvo obrany vývoj nového vrtulníku. Analogicky ke stávajícímu projektu byl nový program nazván ATAK-2. Budoucímu vrtulníku byl navíc přidělen index T929, částečně připomínající označení stávajícího stroje.

Vývojem nového vrtulníku byla opět pověřena státní společnost Turkish Aerospace Industries (TAI), která již má v oblasti konstrukce vrtulníků zkušenosti. Zakázka na předprojekt byla vystavena na začátku roku 2019. V průběhu roku společnost připravila projekt a představila jej zákazníkovi. Poté, v únoru 2020, se objevila zakázka na design v plném rozsahu.

Podle tehdejších plánů měla TAI nejpozději v letech 2021-22 začít stavět první prototyp vrtulníku. Letové testy měly začít v prvních měsících roku 2023. Nyní můžeme říci, že projekt jako celek je podle plánu nebo mírně za ním. Dostupné časové posuny nejsou kritické.

Stejně jako u projektu T129 ATAK potřeboval turecký průmysl zahraniční pomoc. V červnu 2021 tedy TAI objednala turbohřídelové motory od ukrajinské společnosti Motor Sich pro vybavení experimentálních a předsériových vrtulníků T929. Smlouva zajišťovala výrobu a dodávku 14 motorů TV3-117 jedné z posledních modifikací o výkonu 2500 koní.

Jak bylo oznámeno, dodavatel měl odeslat první dva motory do září 2022. To naznačovalo možné načasování stavby a finální montáže prvního prototypu vrtulníku. Zbývajících 12 motorů se očekávalo do roku 2025 včetně. Plnění tureckého rozkazu se zpozdilo. První pár motorů bylo možné dodat až v lednu 2023. Vyhlídky na další spolupráci jsou nejisté.

Začátek testování

K dnešnímu dni TAI dokončila montáž experimentálního T929 a navzdory zpožděním vybavila vrtulník obdržnými motory ukrajinské výroby. V minulých týdnech proběhly první pozemní testy prototypu a jeho jednotlivých systémů, jejichž výsledky postoupily k dalším testům.

Motor bez skříně

26. dubna oznámila tisková agentura Anadolu zahájení nové testovací fáze. Podle něj o dva dny dříve zkušební vrtulník ATAK-2, zbavený části plášťů, poprvé nastartoval motory. Zkouška elektrárny byla provedena na uzavřeném stojanu s napojením na pozemní zařízení a komunikaci. Podrobnosti o provedených zkouškách, jako jsou provozní režimy motorů při prvním spouštění, nejsou specifikovány.

"Anadolu" odhalil plány vývojářů vrtulníku. V nejbližší době se chystají pokračovat v testování elektrárny, přenosového a nosného systému. Na základě výsledků těchto akcí bude prototyp umožněn letovým zkouškám. Začít plánují letos, během několika příštích měsíců.

Velké plány

TAI a velení armády již odhalily hrubé plány pro dohlednou a vzdálenou budoucnost. Zhruba dva roky jsou vyhrazeny na zkoušky v plném rozsahu zkušeného vrtulníku nebo vrtulníků. Zahájení sériové výroby je plánováno na rok 2025 a ve stejném roce mohou být první vrtulníky předány zákazníkovi. Ve druhé polovině dekády bude muset výroba dosáhnout předpokládaného tempa a zajistit kompletní přezbrojení armádního letectví.

Kolik vrtulníků T929 potřebují turecké ozbrojené síly, zatím nebylo oznámeno. Není také známo, jak přesně bude armádní letectvo přezbrojeno. Pravděpodobně s pomocí nových strojů nejprve nahradí staré zahraniční AH-1. Nyní je v provozu asi padesát takových vrtulníků.

Novější turecko-italské konstrukce T129 pravděpodobně zůstanou v

provozu dlouhodobě. Budou nadále fungovat souběžně s novým T929. V důsledku toho budou v provozu dva vrtulníky s podobnými funkcemi, ale s odlišnými vlastnostmi, schopné se vzájemně doplňovat.

slibný vzorek

T929 ATAK-2 od TAI je tradiční útočný vrtulník s odpovídajícími úkoly. Je určen k vyhledávání a ničení různých pozemních cílů, především nepřátelských obrněných vozidel. Zároveň bylo jedním z cílů projektu zvětšení velikosti a hmotnosti vrtulníku při současném zvýšení nosnosti a bojového potenciálu.

Vrtulník T929 je postaven podle normálního schématu a je obecně podobný rozšířené verzi stávajícího T129. Díky tomu byla maximální vzletová hmotnost snížena na 11,5 tuny s 1,5 tuny užitečného zatížení. Pro srovnání T129 ATAK váží něco málo přes 5 tun a unese až 600 kg zbraní.

„Těžký“ útočný vrtulník je vybaven dvěma turbohřídelovými motory TV3-117VMA-SBM1V o výkonu každého 2500 koní. Prostřednictvím hlavní převodovky turecké konstrukce je výkon distribuován mezi nosný systém a ocasní rotor. Nosný systém má tradiční architekturu a obdržel pět lopatek. Ocasní šroub je čtyřlístý. Podle propočtů bude vrtulník s takovou vrtulovou skupinou schopen dosáhnout rychlosti až 320 km/h při cestovní rychlosti 315 km/h. Praktický strop přesáhne 6 km.

Mehmet Yilmaz, hlavní konstruktér projektu T929

Stejně jako ostatní útočné vrtulníky má T929 dva tandemové kokpity. Pilot-operátor pracuje vpředu, zadní je určena pro pilota. Pro nový stroj byl vyvinut „skleněný kokpit“ a vyvinutý komplex avioniky. Téměř veškerá palubní elektronika je vyvinuta tureckým průmyslem.

Vrtulník dostal pokročilý systém ovládání zbraní, který mu umožňuje pracovat na pozemních i vzdušných cílech. Obsahuje předřovou optoelektronickou stanici s denními, nočními a dálkoměrnými kanály, počítače, ovládací zařízení atd. Bude zajištěna kompatibilita se všemi příslušnými vrtulníkovými zbraněmi, které má turecká armáda k dispozici nebo které se v budoucnu očekávají.

T929 má vestavěnou výzbroj v podobě lafety s 30mm automatickým kanónem pod přídí. Munice - minimálně 500 nábojů. Na křídle je šest závěsných jednotek. Pro práci na pozemních cílech lze použít 70mm neřízené a řízené střely různých typů. Plánují zasáhnout obrněná vozidla řízenými střelami rodiny UMTAS. Pro sebeobranu proti nepřátelským letounům bude moci vrtulník využívat cizí nebo turecké rakety vzduch-vzduch různých typů.

Odpovědná etapa

Jeden z nejzajímavějších tureckých projektů v oblasti letectví se tak úspěšně posouvá kupředu a vstupuje do nové etapy. V blízké budoucnosti podstoupí první experimentální vrtulník T929 ATAK-2 pozemní testy a poté zahájí lety. Navzdory nedávným zpožděním je dokončení testování a zahájení sériové výroby stále plánováno na rok 2025.

Takové plány vypadají docela odvážně, ale dá se předpokládat, že je TAI dokáže naplnit. Má již zkušenosti s vývojem, konstrukcí a vývojem vrtulníků pro různé účely vč. bicí stroje. Tato zkušenost však nemusí stačit k vytvoření nového komplexního projektu. Započaté testy ukážou, jak úspěšný je nový design a jak brzy bude moci být vrtulník uveden do provozu.